

รูปแบบการบริหารจัดการกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

และจรรยาบรรณแบบออนไลน์สำหรับครูในยุคนิวนอร์มอล

A Model of Managing Online Activity of Virtue, Merit and Professional

Ethics for Teachers in New Normal Period

ดร.ดวงกมล บางซวด¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุบลวรรณ หงษ์วิทยากร² ดร.อัศวนนทปกรณ ธเนศวรภัทร³ อาจารย์กมลชนก สกนธวัฒน์⁴

Dr.Doungkamol Bangchuad¹ Asst. Dr.Ub onwan hongwityakorn² Dr.Atsawanonthapakorn Thanetweeraphat³

Kamonchanok Sakondhawatt⁴

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการกิจกรรมออนไลน์สำหรับนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 1,452 คน เรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครูซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเสริมความเป็นครูตามข้อกำหนดของคุรุสภา โดยออกแบบกิจกรรมบนฐานคิดของทฤษฎีเรื่องเล่า (Narrative Theory) และแนวคิดเรื่องการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม เริ่มต้นด้วยการสร้างไฟล์เสียงออดิโอดิจิทัล (Podcast) เป็นบทสนทนาจากเรื่องราวที่เคยเกิดขึ้นจริง ระหว่างการฟังจะมีประเด็นคำถามเชิงวิพากษ์เพื่อให้ นิสิตได้สะท้อนคิดจากเหตุการณ์นั้นโดยใช้ประสบการณ์ของตนเองเป็นฐาน จากนั้น เป็นการสรุปโดยอาจารย์ที่ความสอดคล้องกับตามกรอบแนวคิดของวัตถุประสงค์การจัดการจัดการกิจกรรม จากการประเมินความพึงพอใจพบว่า นิสิตมีความพึงพอใจกับกิจกรรมที่ริเริ่มขึ้นใหม่ หากแต่เสนอให้เพิ่มระยะเวลาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในช่วงท้ายให้มากขึ้น

ABSTRACT

The objective of this article is to propose a model of managing online activity for 1,452 undergraduate students of the Faculty of Education, Chulalongkorn University. The topics are the virtue, merit and professional ethics development for teachers which is a part of teacherless reinforcement activity under the Teacher Council requirement. The activity was the dialogue via Podcast (audio episode) based on true story under the Narrative theory and the concept of moral enhancement. The dialogue was interrupted by the criticize questions for the students to reflect from their own point of view, then summarized the activity objective by teachers. After the

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารจัดการกิจกรรมแบบออนไลน์ คุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณ ยุคนิวนอร์มอล

^{1,2}อาจารย์ประจำสาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{1,2}Course teacher in Development Education, The Faculty of Education, Chulalongkorn University

³อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³Course teacher in Science Education, The Faculty of Education, Chulalongkorn University

⁴อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม

⁴Course teacher at Chulalongkorn University Demonstration Secondary School

*ผู้ติดต่อ, Email: ดวงกมล บางซวด, Doungkamol.B@chula.ac.th

รับเมื่อ 29 เมษายน 2564 แก้ไข 19 มิถุนายน 2564 ตอรับ 22 มิถุนายน 2564

activity, the student satisfaction survey showed that they satisfied this initiate online activity but recommend to expand the discussion time at the end of the activity.

Keywords: A Model of Managing Online Activity, Virtue, Merit and Professional Ethics, New Normal Period

ความเป็นมา

ในช่วงการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกโฉม (Disruptive change) จากโรคระบาด COVID-19 สถานศึกษาทุกระดับจำเป็นต้องปิดที่ทำการเป็นระยะเวลาอันยาวนานและเลือกใช้การจัดการเรียนการสอนออนไลน์หลากหลายรูปแบบที่ต้องได้รับการพัฒนา ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน การจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยก็เช่นกัน ด้วยการปรับเปลี่ยนดังกล่าวส่งผลให้ครูต้องปรับทัศนคติ ปรับตัว ปรับใจ ปรับแนวคิด ปรับวิธีการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ดังนั้น การเตรียมครูให้พร้อมรับกับสถานการณ์ดังกล่าวจึงเป็นภารกิจที่สถาบันผลิตครูระดับอุดมศึกษาต้องตระหนักเพื่อการผลิตครูที่มีความรับผิดชอบในการถ่ายทอดความรู้ ส่งเสริมทักษะและบ่มเพาะผู้เรียนให้เป็นเยาวชนที่ดีต่อไปได้ดังเช่นในภาวะปกติ อย่างไรก็ตาม การปรับแนวทางการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมของสถาบันผลิตครูย่อมขึ้นอยู่กับหลักการตามเป้าหมายของแต่ละสถาบันที่อยู่บนฐานคิดเรื่องเตรียมพร้อมรับเปลี่ยนแปลงของสังคม ดังที่ โพซอร์ย ลินลาร์ตัน (2556, หน้า 49 – 54) ได้กล่าวถึงสถาบันผลิตครูไว้ว่า “เป็นส่วนงานที่มีความสำคัญในการสร้างคนรุ่นใหม่ให้มีความสามารถสูงในการจัดการเรียนการสอน มีความเข้มแข็งเป็นผู้นำความหวังของสังคมและประเทศให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี ที่สำคัญคือสถาบันผลิตครูต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับสังคม”

ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นหน่วยงานผลิตครูที่มีพันธกิจหนึ่งคือ การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการศึกษาของประเทศ มีเป้าหมายเพื่อการผลิตครูที่มีคุณภาพ ให้เป็นผู้นำสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมและเป็นตัวอย่างต่อผู้เรียนซึ่งจะเป็นครูในอนาคต มีวิสัยทัศน์ในการเป็นสถาบันผลิตครูและนักการศึกษาชั้นนำของภูมิภาคที่สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมการศึกษา ขับเคลื่อนสังคมการศึกษาไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน มีหลักการของการผลิตครูที่ได้สร้างครูที่มีความสามารถในการสอนเนื้อหาวิชาความรู้เพียงอย่างเดียว หากแต่ต้องการปลูกฝังและเสริมสร้างให้บัณฑิตที่จบทุกคนมีทัศนคติของความเป็นผู้นำและมีสติปัญญาที่จะเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด คณะครุศาสตร์จึงได้ก่อตั้งศูนย์พัฒนานิสิตและบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีภารกิจที่สำคัญคือ การบริหารจัดการกิจกรรมเสริมความเป็นครูให้กับนิสิตเพื่อเป็นหลักเกณฑ์การรับรองปริญญาด้านกระบวนการผลิต โดยในที่นี้จะกล่าวถึงบริหารจัดการกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครูในรูปแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์โรคระบาด COVID-19 ซึ่งมีนิสิตเข้าร่วมกิจกรรม 1,452 คน ระหว่างวันที่ 22 – 27 มีนาคม 2564 ภายใต้ความร่วมมือของคณาจารย์ที่ร่วมกันวางแผน ดำเนินการและประเมินผลโครงการเพื่อนำไปปรับปรุงในการจัดกิจกรรมอื่น ๆ อีกด้วย

การจัดกิจกรรมดังกล่าว ได้นำแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียนและทฤษฎีการใช้เรื่องเล่า (Narrative Theory) มาเป็นฐานคิดเพื่อจัดกิจกรรม เป็นการประยุกต์แนวคิดทฤษฎีสู่การปฏิบัติจริง เป็นเสมือนการทดลองเพื่อนำไปต่อยอดและพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความเป็นครูในรูปแบบออนไลน์ในอนาคตต่อไป

บทนำ

ครุสภา เป็นองค์กรที่มีบทบาทหน้าที่หลักในการควบคุมและรักษามาตรฐานการประกอบวิชาชีพของครูไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2488 ตามประกาศใช้พระราชบัญญัติครู ปัจจุบัน ครุสภาได้ดำเนินงานภายใต้พระราชบัญญัติ สภาครู

และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 8 ที่กำหนดไว้ว่า 1) กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตกำกับ ดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพ 2) กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาวิชาชีพและ 3) ประสาน ส่งเสริมการศึกษาและการวิจัยเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ครูสภา มีบทบาทตั้งแต่การผลิต การใช้ และการพัฒนาครู ดังนั้น สถาบันผลิตครูจึงจำเป็นต้องจัดทำหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการรับรองปริญญาตามมาตรฐานวิชาชีพของครูสภา โดยตามประกาศครูสภาเรื่อง การรับรองปริญญาตามมาตรฐานวิชาชีพ หลักสูตร 4 ปี พ.ศ. 2563 ได้กำหนดไว้ว่าผู้จะได้รับใบประกอบวิชาชีพนั้น ต้องได้รับการพัฒนาตามองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านกระบวนการผลิตและ 3) ด้านผลลัพธ์

รูปแบบกิจกรรมที่จะนำเสนอในบทความนี้เป็นไปตามองค์ประกอบข้อที่ 2 คือ **ด้านกระบวนการผลิต** โดยจัดขึ้นภายใต้ประกาศเรื่อง การจัดกิจกรรมเสริมความเป็นครูตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2562 ลงวันที่ 18 มิถุนายน 2562 ซึ่งเป็นไปตามการรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษาเพื่อประกอบวิชาชีพ พ.ศ. 2557 ในส่วนที่ 1 มาตรฐานและเกณฑ์การรับรอง ตอนที่ 1 ข้อ 2 มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ตอนที่ 2 มาตรฐานการผลิต ข้อ 5.4 การจัดกิจกรรมเสริมความเป็นครู เสริมความเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา และข้อที่ 3 มาตรฐานบัณฑิต ข้อ 4 การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครู/ความเป็นผู้นำ ภายใต้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนานิสิตและบัณฑิตที่พึงประสงค์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยได้กำหนดให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นครูทุกภาคการศึกษา อย่างน้อย 1 กิจกรรม ภายใต้ 5 หมวดกิจกรรม ได้แก่ 1. กิจกรรมพัฒนา ด้านสมรรถนะการสอน 2. กิจกรรมพัฒนาสมรรถนะงานครู 3. กิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้ 4. กิจกรรมสร้างเสริมทักษะสัมพันธ์ชุมชน/ผู้ปกครอง และ 5. กิจกรรมเสริมจรรยาบรรณสำหรับครู

ในบทความนี้จะกล่าวถึงองค์ประกอบด้านกระบวนการผลิต โดยเฉพาะประเด็นที่ 2.8 กิจกรรมเสริมความเป็นครู ที่มีเกณฑ์การรับรองว่า นิสิตนักศึกษาจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นครูปีละไม่น้อยกว่า 2 กิจกรรม มีการบันทึกการเรียนรู้และสะท้อนคิดการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของนิสิตนักศึกษา และมีกระบวนการติดตามพัฒนาการของนิสิตนักศึกษา โดยแต่ละมหาวิทยาลัยจะนำไปจัดกิจกรรมตามแต่บริบทของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติธรรมเพื่อพัฒนาจิตและเจริญปัญญา การเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมวิชาการทางการศึกษา กิจกรรมพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพครู และกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับครู โดยจะแบ่งการจัดกิจกรรมให้กับนิสิตนักศึกษาแต่ละชั้นปีในรูปแบบของการเข้าร่วมกิจกรรมในสถานที่จริง การฝึกปฏิบัติต่าง ๆ หากตั้งแต่สถานการณ์ของโรคระบาดตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2563 เป็นต้นมา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงได้มีแนวทางการจัดกิจกรรมในรูปแบบออนไลน์ในหลายกิจกรรมที่มีตัวชี้วัดชัดเจนว่า นิสิตได้เข้าร่วมและนำเสนอผลการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม หากแต่กิจกรรมหนึ่งที่ท้าทายเป็นอย่างมากคือ กิจกรรมที่ต้องเสริมสร้างจิตลักษณะในเชิง “นามธรรม” ซึ่งต้องสามารถวัดและประเมินผลได้อย่างเป็น “รูปธรรม” ที่ชัดเจน ดังเช่นกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ในปีการศึกษา 2563 ศูนย์พัฒนานิสิตและบัณฑิตที่พึงประสงค์ คณะครุศาสตร์ จึงได้จัดกิจกรรมเสริมความเป็นครูเรื่องการเสริมสร้างจรรยาบรรณสำหรับครู สำหรับนิสิตครุศาสตรบัณฑิต หลักสูตร 4 ปี รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและ กิจกรรมพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพ สำหรับนิสิตครุศาสตรบัณฑิต หลักสูตร 5 ปี ในรูปแบบออนไลน์ ให้กับนิสิตจำนวนราว 1,500 คน พันคนในช่วงระยะเวลา 1 สัปดาห์ ตามฐานแนวคิดเรื่องการสอนคุณธรรมจริยธรรมผ่านเรื่องเล่า โดยใช้เครื่องมือออนไลน์หลากหลายที่สำรวจแล้วว่านิสิตมีความคุ้นเคย ไม่ว่าจะเป็น Line Application, Google form, Podcast (ไฟล์เสียงออกติโอดีจิทัล), Zoom Application และ Facebook โดยพิจารณานำคุณสมบัติที่โดดเด่นของแต่ละเครื่องมือมาบูรณาการการทำงานร่วมกันบนการเล่าเรื่องที่นำเสนอ มีประเด็นให้ขบคิดตลอดเวลา เพื่อให้เกิดเป็นกิจกรรมที่น่าติดตาม

เหมาะสมกับสถานการณ์ ส่งเสริมการเรียนรู้ และเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณได้อย่างแท้จริงมากที่สุด

ในต่างประเทศก็มีความกังวลเรื่องการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมออนไลน์ระดับอุดมศึกษาภายใต้โรคระบาด Covid-19 เช่นกัน ดังจะเห็นได้จากหลายบทความจากหลายนักวิชาการศึกษาทั่วโลก อาทิ Sir John Daniel (2021, p. 119) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนทางไกลในยุคนี้จะมีแนวโน้มที่จะทำให้คุณภาพการเรียนเปลี่ยนแปลงไปซึ่งเป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยที่จะชี้แนะแนวทางให้ยังคงรักษาคุณภาพการศึกษาไว้ได้โดย 3 ปัจจัยคือ 1) การจัดเตรียมหาเนื้อหาและแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ดี ซึ่งควรจัดการเรียนการสอนทั้งแบบ Synchronous (การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนพร้อมกัน) และ Asynchronous (ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองทุกที่ทุกเวลาผ่านเนื้อหาที่ผู้สอนได้เตรียมไว้ล่วงหน้า) 2) การชี้แนะแนวทางและการสนับสนุนผู้เรียนโดยอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิดซึ่งอาจแบ่งกลุ่มนิสิตนักศึกษาเป็นกลุ่มย่อยเพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และ 3) ระบบการจัดการสื่อสาร การเพิ่มช่องทางการติดต่อกับอาจารย์หรือเจ้าหน้าที่ที่หลากหลายทั้งแบบออนไลน์และระบบปกติในกรณีที่ระบบออนไลน์ไม่สามารถใช้งานได้

หลายมหาวิทยาลัยยังให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพทางใจของนิสิตนักศึกษาด้วย ดังเช่นที่นักศึกษาของ University of Cambridge สหราชอาณาจักร ได้จัดโครงการ Podcast: Cambridge Quaranchats ขึ้น โดย Simone Eringfeld (2020) ได้จัดทำ Podcast ระหว่างเดือนเมษายน ถึง สิงหาคม 2020 นำเสนอรวม 20 ตอนจากเรื่องราวของนักศึกษานักวิจัย คณาจารย์ รวมถึงผู้จัดการดูแลผู้เรียน (College Porter) ซึ่งมีผู้ฟังมากกว่า 2,000 ครั้งจากนักศึกษาของมหาวิทยาลัยที่กลับไปบ้านเกิด 50 ประเทศทั่วโลก มีเนื้อหากล่าวถึงคือความรู้สึกที่ไม่มั่นคงต่อสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในแง่มุมต่างๆ รวมถึงความหวั่นไหวต่อเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานของตนเองในอนาคตต่อไป การศึกษาครั้งนี้วิเคราะห์ตาม Paulo Freire's Approach, Paul Ricoeur's Theory of Productive Imagination และ The Imaginative Storytelling ภายใต้สถานการณ์ที่ไม่ปกติที่ผู้คนมีความประหวั่นพรั่นพรึงถึงความไม่แน่นอนของชีวิต จากนั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลของการตอบกลับจากผู้อ่านที่ถึงความคิดและทัศนคติ และพบว่าผู้เรียนต้องการให้มหาวิทยาลัยพัฒนาการสอนแบบ Blended Approach ที่ประกอบไปด้วยการเรียนแบบยืดหยุ่นและแบบพบกันในบางเวลาร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ ด้วย

จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนการสอนหรือกิจกรรมในระดับอุดมศึกษาได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากจากอดีต การใช้เครื่องมือออนไลน์ที่หลากหลายจะทำให้การเรียนรู้ไม่ขาดช่วง หากแต่ก็ไม่ได้เป็นเครื่องยืนยันว่าจะไม่กระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนในภายหลัง การปรับตัวของมหาวิทยาลัยอย่างรวดเร็วจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งดังที่คณะครุศาสตร์ได้ปรับเปลี่ยนกิจกรรมทั้งหมดในรูปแบบออนไลน์เพื่อมุ่งหวังให้การเรียนรู้ของนิสิตไม่ได้รับผลกระทบมากเกินไปนัก

แนวทางและทฤษฎีการจัดการเรียนการสอน/การจัดกิจกรรมเรื่องคุณธรรมจริยธรรม

ด้วยบทบาทหน้าที่ของครูนั้น มิใช่สอนเฉพาะ “หนังสือ” หากหมายถึงคนที่ เป็น “ครู” (ณรงค์ กาญจนะ, 2553, หน้า 163) ที่มีหน้าที่อบรมสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนไม่ว่าจะเป็นประเด็นชั่วสาว ยาเสพติด ทะเลาะวิวาท ดัดเกม การแต่งกายไม่เหมาะสม ไม่สนใจการเรียน มีปัญหาทางบ้าน การไม่มีน้ำใจ เห็นแก่ตัว ไม่เสียสละ และปัญหาอื่น ๆ อีกมากที่ครูต้องรับบทบาทในการแก้ปัญหาดังกล่าว สิ่งที่ครูสามารถทำได้คือ การสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่าง ๆ เข้าไปในกิจกรรมการเรียนการสอนและการจัดหลักสูตรเสริมต่าง ๆ ดังนั้น การเตรียมตัวครูให้พร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ จึงจำเป็นต้องชี้ให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ผ่านสถานการณ์จริง เพื่อให้เป็นแบบทดสอบในการฝึกคิด ฝึกวิพากษ์วิจารณ์ที่จะนำไปสู่การแก้ไขได้จริงในการทำงาน

การสอนเรื่องคุณธรรมจริยธรรมผ่านเรื่องเล่าที่มีมาตั้งแต่อดีตผ่านนักบวชต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับ พระศาสดา เทพ หรือบุคคลที่สมควรได้รับการยกย่องเป็นแบบอย่างของการประพฤติปฏิบัติที่ดี แฝงไว้ด้วยข้อคิด ให้ผู้ฟังนำมาปรับใช้เพื่อประโยชน์แห่งตนเอง เช่น เรื่องชาตกร หรือนิทานเซนที่สอดแทรกหลักปรัชญาหรือการอุปมาอุปมัย ต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้น การใช้เรื่องราวของประวัติศาสตร์ ประวัติชีวิตของผู้คน รวมถึงการสร้างสรรคดีเรื่องเล่าต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาจิตใจมนุษย์นี้ เกิดขึ้นมานานร้อยนับพันปีมาแล้ว แสดงว่าการสอนเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ไม่จำเป็นต้องผ่านบอกกล่าวโดยตรงคือการสอนถึงคำและความหมายของข้อกำหนด วัตรปฏิบัติต่าง ๆ หรือการให้ท่องจำ ว่าคนดีมีคุณธรรมเป็นอย่างไร สิ่งใดคือดี คือไม่ดี หากแต่มุ่งหวังให้ผู้ฟังได้เห็นเป็นตัวอย่างและสามารถนำไปใช้ประยุกต์ใช้ เพื่อปฏิบัติได้จริง ได้มีการศึกษาเรื่องการสอนคุณธรรมจริยธรรมหลากหลายรูปแบบ ดังเช่นงานวิจัยของ ปิพิชญา จินอิม (2561, หน้า 19) พบว่าครูระดับมัธยมศึกษาส่วนมากได้สอดแทรกเรื่องคุณธรรมจริยธรรมในการจัดการเรียนการสอน แต่มีระดับที่แตกต่างกัน แนวทางการสอดแทรกคือต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนให้ชัดเจน เน้นการอภิปราย กลุ่มเพื่อเสนอทางเลือกในการตัดสินใจ วัดประเมินผลจากกิจกรรมผ่านการประเมินความรู้ ทักษะคิด เหตุผล และพฤติกรรมจากการพิจารณาเรื่องราวของข่าวหรือคดีชีวิตโศกเหตุการณ์ต่าง ๆ

การนำเรื่องราวนอกห้องเรียนมาเป็นเครื่องมือการสอนคุณธรรมจริยธรรมในทางอ้อมนี้ สอดคล้องกับผลงาน ของอุษณีย์ ธีระพัชรรังษี (2554, หน้า 59) ที่สนใจเรื่องการพัฒนาความเป็นผู้นำของครูอันจะส่งผลต่อการเสริมสร้าง คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนผ่านกระบวนการต่าง ๆ และเสนอว่ากลยุทธ์ที่ดีคือการให้ครูได้เรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเอง จากนอกห้องเรียนด้วยการสร้างวิสัยทัศน์ แรงบันดาลใจ ที่สอดคล้องคือการให้เรียนรู้ด้วยตนเองผ่านประสบการณ์ที่ได้ สัมผัส และงานของ สุริยพร สุนทรคารทูล (2553, หน้า 64) ที่เน้นการพัฒนาครูประจำการโดยเฉพาะเรื่องที่ต้อง วิเคราะห์สถานการณ์และการตัดสินใจเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันขึ้นในโรงเรียน

บทความนี้ จะนำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมที่ดำเนินงานภายใต้แนวคิดของทฤษฎีการเล่าเรื่อง (Narrative Theory) คือเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ สัตว์ หรือสิ่งมีชีวิตตามเรียงลำดับเหตุการณ์ ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง แต่ละวิชาชีพจะมีเรื่องเล่าเพื่ออธิบายสิ่งต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบความคิด การกระทำและถ่ายทอดเป็นประสบการณ์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากความสำเร็จ ความล้มเหลว วิธีการแก้ปัญหา ความคิดรวบยอด กลยุทธ์ ค่านิยม อัตลักษณ์ร่วมของกลุ่มคน เพื่อให้ผู้ฟังได้นำมาประประยุกต์ใช้เมื่อมีประสบการณ์คล้ายกันสุดา เดชพิทักษ์ศิริกุล (2559, หน้า 15) กล่าวว่า เรื่องเล่าเป็นศาสตร์แห่งการตีความเชิงภววิทยา (Ontological Hermeneutics) ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับการเสวนา (Dialogue)สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) และอัตวิสัยนิยม (Subjectivism) การเรียนรู้จากรีวิวเรื่องเล่าเสมือนจริงนี้ เกิดจากการ รับรู้และตีความของบุคคลต้นเรื่อง แล้วนำไปวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจประสบการณ์ สืบค้น ตั้งคำถาม แล้วนำมา ทบทวนเป็นการสะท้อนคิดเพื่อเปิดพื้นที่แห่งการเรียนรู้ นำไปสู่การพัฒนาความเป็นมนุษย์ของตนเองในที่สุด สอดคล้องกับ กรณีศึกษาที่ Jonassen และ Hernandez-Serrano (2002, อ้างถึงในอภิญา นทรรัตน์, 2554, หน้า 46) กล่าวว่าสามารถ นำเรื่องเล่ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ 3 วิธีคือ 1) เป็นตัวอย่าง แนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่นำมาใช้ได้โดยตรง 2) การนำประเด็นนั้นมาปัญหาให้ผู้เรียนได้ขบคิดเพื่อสร้างแนวทางแก้ไขบนสถานการณ์นั้น เป็นการเรียนรู้แบบสร้าง ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) และ 3) การแนะนำให้ผู้เรียนเรียนรู้ที่จะปรับวิธีการแก้ปัญหาของตัวเอง จากกรณีศึกษา (Case-based Method) เมื่อเผชิญสถานการณ์ใกล้เคียงกัน

บทความนี้จึงเห็นว่า การนำเรื่องเล่ามาเป็นเครื่องมือเสริมสร้างอัตวิสัยนิยม (Subjectivism) ซึ่งในที่นี้คือคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นแนวทางที่เหมาะสมสำหรับนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต เพื่อให้นำไปขบคิด และสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) อันจะส่งผลดีต่อการทำงานในอนาคต

การจัดกิจกรรมเสริมความเป็นครูเรื่องคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์

การบริหารจัดการกิจกรรมในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 9 ขั้นตอน มีรายละเอียด ดังนี้

1. การวางแผน

การจัดกิจกรรมครั้งนี้ เป็นความร่วมมือของคณาจารย์ 8 คน เริ่มต้นจากการประชุมเพื่อวางแผนที่จะจัดกิจกรรมสำหรับนิสิตราว 1,500 คนในรูปแบบออนไลน์ตามประกาศของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ให้ปิดสถานที่ทำการชั่วคราวในช่วงการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 โดยคณะทำงานมีความเห็นตรงกันว่า ไม่ควรเป็นการบรรยายโดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิหรือการเสวนากลุ่มครูผู้มีประสบการณ์ดังปีก่อนหน้านี้ แต่ควรเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นความอยากรู้ สร้างตระหนักคิด และสามารถสะท้อนคิด จึงตกลงที่จะเลือกการนำเรื่องราวของศิษย์เก่าที่น่าสนใจ เรียบเรียงเป็นบทละครพูด จัดทำเป็น Podcast (ไฟล์เสียงออกดีโอดีจิตอล) ให้นิสิตได้ฟังและสะท้อนคิดด้วย ทั้งนี้ ด้วยนิสิตมีจำนวนมาก จึงเห็นว่าควรแบ่งกลุ่มนิสิตเป็นกลุ่มย่อยประมาณ 30 - 50 คน เพื่อสะดวกต่อการจัดการและให้นิสิตสะดวกใจ หากต้องการความช่วยเหลือ

2. การกำหนดประเด็นปัญหาและความคาดหวังจากกิจกรรม

เรื่องราวที่นำมาเรียงเรียงเป็นบทละครนี้ เป็นเรื่องเล่าจากประสบการณ์ตรงของรุ่นพี่ที่ทำงานมาระยะเวลาหนึ่งและได้ประสบกับสถานการณ์ที่ยากต่อการตัดสินใจว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ เพราะอาจผิดพลาดของคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณตามหลักการแต่ก็สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ ซึ่งได้เรียนรู้ว่าการตัดสินใจกระทำทางใดทางหนึ่งของครู อาจส่งผลทั้งดีหรือไม่ดีต่อผู้เรียน เพื่อนครู หรือชุมชนภายนอกโรงเรียน เรื่องราวที่หยิบยกมานี้ จะมีประเด็นที่คลุมเครือถึงหลักการของความถูกต้อง ดึงตามครรลองครองธรรมตามปกติ มาเป็นกรณีศึกษาให้นิสิตได้ขบคิดคิดว่า หากตนเองเป็นครู เป็นผู้บริหารสถานศึกษา เป็นเพื่อนครู เป็นผู้ปกครอง หรือชุมชนรอบโรงเรียน จะมีความคิดเห็นและตัดสินใจประการใดเพื่อเพียงร่วมรับรู้ หรือร่วมแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าว

3. การคัดเลือกกรณีศึกษา

เริ่มต้นจากการสอบถามศิษย์เก่าจำนวนหนึ่งที่คณะดำเนินงานมีความคุ้นเคย ทั้งนี้ เพื่อให้ศิษย์เก่าเหล่านั้นมีความสะดวกใจที่จะเล่าเรื่องให้ฟัง และสรุปเลือกไว้ 2 เรื่องจากบริบทที่แตกต่างกัน กล่าวคือ

กรณีที่ 1 เป็นเรื่องของครูผู้ชายโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร อายุราว 30 ปี (ขอแทนชื่อว่า ครูเอ) เริ่มต้นจากการที่โรงเรียนรับนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นคนหนึ่งเข้ามาระหว่างภาคการศึกษาและมีความสนิทสนมกับครูผู้ชายซึ่งเพื่อนสนิทของครูเอเป็นอย่างดีเพราะเคยเป็นครูที่โรงเรียนเดิมของนักเรียนหญิงมาก่อน จนกระทั่งวันหนึ่งมีกระแสข่าวว่า เพื่อนของครูเอและเด็กนักเรียนหญิงมีความสัมพันธ์เชิงชู้สาวโดยเกิดเหตุในวันนี้นักเรียนหญิงไม่มาโรงเรียน และในวันนั้นครูเอและเพื่อนออกไปซื้อของข้างนอกประมาณ 1 - 2 ชั่วโมงเพื่อจัดกิจกรรมของโรงเรียน แต่ครูเอกลับมาถึงโรงเรียนก่อน ซึ่งก็มีครูบางส่วนก็สงสัยในพฤติกรรมของครูเอเช่นกัน ประกอบกับแม่ของนักเรียนหญิงมาร้องเรียนที่โรงเรียนและสถานีตำรวจถึงเรื่องชู้สาวนี้ ในเวลาเดียวกันก็มีเสียงร่ำลือว่าคุณแม่และนักเรียนหญิงเคยร้องเรียนในกรณีคล้ายกันที่เคยเกิดขึ้นจากโรงเรียนเดิมมาก่อน เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ผู้อำนวยการโรงเรียนเรียกครูเอเข้าไปสอบถาม ซึ่งในครั้งแรกนั้นครูเอมั่นใจอย่างมากว่าเพื่อนถูกใส่ความ หากแต่เมื่อฟังข้อเท็จจริงหลายประการของผู้บริหารก็เห็นว่า พฤติกรรมของเพื่อนมีความน่าสงสัย ในขณะนั้นเอง นักเรียนกลุ่มหนึ่งซึ่งมีร้านค้าอยู่บริเวณโรงเรียนได้ช่วยกันขอภาพจากกล้องวงจรปิดจากร้านค้าบริเวณนั้น มาตัดต่อเพื่อให้เห็นครูเอตั้งแต่ออกจากร้านค้าและตรงกลับโรงเรียนโดยมอเตอร์ไซด์รับจ้าง ครูเอได้นำหลักฐานดังกล่าวไปยืนยันกับผู้บริหารโรงเรียนและตำรวจ จึงพ้น

ข้อกล่าวหา แต่สำหรับเพื่อนที่ไม่ได้มีหลักฐานชัดเจนนั้น ครูเอเลนอกกับเพื่อนว่าจะช่วยสืบหาหลักฐานเพิ่มเติมให้ แต่เพื่อนปฏิเสธและไม่ขอรับการช่วยเหลือด้วยเหตุผลว่าจะทำให้นักเรียนหญิงเสียชื่อเสียง ภายหลังจากจึงได้ถูกย้ายไปทำงานยังหน่วยงานอื่น ส่วนนักเรียนหญิงก็ยังคงเข้าเรียนตามปกติ เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ครูเอเลนอกทบทวนตนเองอีกครั้ง

กรณีที่ 2 เป็นเรื่องราวของผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กลงของจังหวัดในพื้นที่ภาคกลาง อายุราว 30 ปี เริ่มต้นจากการที่ผู้ปกครองไม่พอใจผู้อำนวยการโรงเรียนที่มักจะจัดงานขอรับบริจาคต่าง ๆ เช่น การทอดผ้าป่าสามัคคีเพื่อซื้ออุปกรณ์ให้โรงเรียน หรือการขยั้นขยอให้นักเรียนที่จบประถมศึกษาปีที่ 6 เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา หรือไปเรียนที่ศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียน เพราะเห็นว่าเป็นการเสียเวลา นอกจากนี้ ยังไม่พอใจที่จ้างนักเรียนเก่าที่ไม่ถึงงานทำ แต่ได้ค่าแรงน้อยกว่าค่าแรงขั้นต่ำ แต่ก็เพราะผู้อำนวยการเห็นว่าเป็นไปตามวุฒิการศึกษา ป.6 และไม่ได้ทำงานเต็มวัน ปัญหาดังกล่าวนี้ ผู้ที่เป็นตัวกลางประสานความไม่เข้าใจกันคือผู้นำชุมชน เพราะเห็นถึงความตั้งใจของผู้อำนวยการที่พยายามอย่างยิ่งที่จะปรับปรุงโรงเรียนให้ทัดเทียมกับโรงเรียนอื่น แต่ก็มีข้อบกพร่องตรงที่มีได้มองถึงความต้องการของนักเรียนและชุมชนอย่างแท้จริงว่าอาจจะไม่ได้ต้องการเครื่องมือทางการศึกษาที่ทันสมัยมากนัก อีกทั้งแนวทางการทำงานที่ทุ่มเทอย่างมากนี้ ส่งผลถึงความมั่นคงของครอบครัวซึ่งผู้อำนวยการได้ออกค่าใช้จ่ายในเรื่องที่ตนเห็นว่าจำเป็นไปเป็นจำนวนมากโดยการกู้เงินมาทำกิจกรรม ทำให้ครอบครัวเดือดร้อน ในเรื่องนี้มีประเด็นให้นิสิตรู้ได้ใคร่ครวญว่า การทำงานที่ดี ที่จะสร้างสมดุลให้กับตนเองและครอบครัว พร้อมกับมีทักษะการเป็นผู้ที่จะช่วยชี้นำสังคมอย่างเหมาะสมนั้นเป็นอย่างไร

4. การผลิต Podcast (ไฟล์เสียงอัดโอดิจิทัล)

ด้วยสถานการณ์โรคระบาด COVID-19 จึงไม่สามารถให้ตัวละครทั้งหมดมาอัดเสียงร่วมกันในสถานที่เดียวกันได้ ผู้เขียนบทจึงส่งข้อความของแต่ละตัวละครให้ผู้ใส่เสียงอัดเสียงของตนเองเป็นไฟล์ แล้วจึงนำมาเรียงร้อยต่อกันเฉพาะบทละครความยาวประมาณ 15 นาที โดยจะประกอบไปด้วยเสียงบรรยายภาคของสถานที่ บทเพลง บทพูด สลับกับการหยุดเป็นช่วง ๆ เมื่อมีประเด็นที่จะกระตุ้นให้นิสิตรู้คิดและสะท้อนความคิดซึ่งจะการตอบใน Google Form ตามที่ได้กำหนดไว้

5. การประชาสัมพันธ์และรับสมัครเข้าร่วมกิจกรรม

ด้วยกิจกรรมนี้มีนิสิตรู้ที่เข้าร่วมตามข้อกำหนดราว 1,500 คน ตั้งแต่ระดับปีที่ 1 – 4 จึงประชาสัมพันธ์ผ่านทาง Fanpage ของศูนย์พัฒนานิสิต และ Line กลุ่มแต่ละชั้นปีราว 1 เดือนล่วงหน้า นิสิตสามารถเลือกวันที่เข้าร่วมกิจกรรมได้เพียง 1 วัน ผ่าน Google Form ระหว่างวันที่ 22 – 26 มีนาคม 2564 เวลา 17.00 – 20.00 น. โดยเปิดรับวันละไม่เกิน 300 คน และวันที่ 27 มีนาคม เวลา 13.00 – 16.00 น. รับนิสิตรู้ 150 คน

6. การบริหารจัดการกิจกรรม

การจัดกิจกรรมนี้ผ่านระบบ Zoom Application แต่ละวันจะฟังกรณีศึกษาเพียง 1 เรื่อง โดยมีการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) 30 นาทีก่อนเริ่มกิจกรรม คณาจารย์และเจ้าหน้าที่จะเข้ามาประชุมหารือและตกลงการแบ่งห้อง Break out room รวมถึงประเมินการดำเนินกิจกรรมในวันที่ผ่านมาเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานในวันนี้
- 2) 15 นาทีก่อนเริ่มกิจกรรม เปิดรับให้นิสิตเข้าระบบเพื่อลงทะเบียนผ่าน Google form ตรวจสอบสัญญาณอินเทอร์เน็ตและระบบเสียง
- 3) เมื่อถึงเวลาเริ่มกิจกรรม แนะนำการดำเนินกิจกรรมโดยผู้อำนวยการศูนย์พัฒนานิสิตและบัณฑิตที่ฟังประสงค์

4) แบ่งนิสิตเข้า Break out room แบบสุ่ม แต่ละห้องจะมีจำนวนเท่า ๆ กัน คือ ประมาณ 20 – 25 คน โดยจะมีอาจารย์ประจำห้องและบางห้องอาจมีเจ้าหน้าที่ร่วมกิจกรรมด้วย ใช้เวลาบริหารจัดการประมาณ 15 นาที

5) เริ่มกิจกรรมฟังเรื่องเล่าจาก Podcast สลับกับการหยุดให้นิสิตตอบคำถามเป็นระยะ ๆ ทาง Google form ซึ่งแต่ละห้องจะดำเนินการพร้อมกัน โดยก่อนเริ่มฟังในช่วงถัดไปอาจารย์ประจำห้องจะถามว่าทุกคนตอบเสร็จเรียบร้อยแล้วหรือไม่ ซึ่งอาจารย์จะสามารถดูผลการตอบของนิสิตได้ทันทีเนื่องจากจะมีไฟล์ที่ทำงานร่วมกันแสดงคำตอบให้เข้าดูได้ ซึ่งในขณะดำเนินการกิจกรรมนี้ต้องดำเนินการไปพร้อมกันโดยคณาจารย์จะประสานงานผ่าน Line Application สาเหตุที่ต้องให้ดำเนินการพร้อมกันก็เพราะจะมีการสรุปในช่วงท้ายในห้องรวม จึงต้องมีการกำหนดเวลาของกิจกรรมให้ชัดเจน ประมาณ 1 ชั่วโมง

6) เชิญนิสิตทุกคนกลับเข้าห้องกลางเพื่อรับฟังการสรุปของอาจารย์ที่ได้อ่านคำตอบของนิสิตอย่างคร่าว ๆ ตลอดช่วงเวลาคำถามกิจกรรม และสามารถหยิบยกคำตอบของบางคนที่น่าสนใจมาเป็นตัวอย่างได้ จากนั้นจึงให้นิสิตได้ซักถาม จึงให้นิสิตลงทะเบียนในระบบบันทึกกิจกรรมและเลิกกิจกรรม ใช้เวลาประมาณ 15 นาที

7. การสะท้อนคิดของนิสิต

ตลอดช่วงเวลาที่นิสิตฟังบทสนทนา เมื่อบทสนทนาดำเนินไปประมาณ 2 – 3 นาทีจะมีคำถามคั่นในเป็นประเด็นที่ชวนให้นิสิตขบคิด แต่ละเรื่องจะมีคำถาม 4 คำถาม และสรุปผลอีก 3 คำถาม รวมเป็น 7 คำถาม คำถามละประมาณ 5 นาทีเพื่อให้นิสิตตอบใน Google Form โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของคำถามให้สอดคล้องกับคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างไร อาทิ จากกรณีศึกษาที่ 1 นิสิตคิดว่าแนวทางประพฤติปฏิบัติของครูเอที่สะท้อนความยึดมั่นในจรรยาบรรณที่มีต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร ในข้อนี้เป็นคำถามตามวัตถุประสงค์ที่ว่าให้นิสิตได้วิเคราะห์และไตร่ตรองถึงสภาพคุณงามความดีที่อยู่ประจำตนรวมถึงพิจารณาทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับจรรยาบรรณวิชาชีพ มีคุณธรรมจริยธรรมเรื่องความซื่อสัตย์ และความสะอาด มีจรรยาบรรณต่อตนเองต่อวิชาชีพ และต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ

ในกรณีศึกษาที่ 2 มีคำถามที่น่าสนใจที่ว่า หากนิสิตเป็นครูคนหนึ่งในโรงเรียน จะร่วมมือกับผู้อำนวยการเพื่อแก้ไขความไม่เข้าใจของผู้ปกครองและชุมชนต่อกิจกรรมในโรงเรียนนี้หรือไม่ อย่างไร พร้อมยกตัวอย่าง ในข้อนี้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ว่าพิจารณาไตร่ตรองถึงแนวทางการประพฤติปฏิบัติที่ดี มีคุณธรรมเรื่องความซื่อสัตย์ มีวินัย ความสะอาด มีเมตตา อีกทั้งมีจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพและสังคมด้วย

8. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

จากการจัดกิจกรรมจะพบว่า ในช่วงของการแบ่งห้องและมีอาจารย์ประจำห้องซึ่งอยู่ร่วมกันประมาณ 20 – 25 คน มักจะมีนิสิตแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมระหว่างที่รอฟังกิจกรรมในช่วงต่อไป ซึ่งทำให้อาจารย์ได้ทราบความคิดของนิสิตและมีโอกาสแลกเปลี่ยนกันทั้งกับอาจารย์และเพื่อนนิสิตแต่ยังมีเวลาไม่มากนัก นอกจากนี้เมื่อจบกิจกรรมทั้งหมด จะมีการสรุปพร้อมกันในห้องรวมอีกครั้งด้วย

9. การประเมินผลกิจกรรม

เมื่อจบกิจกรรมแล้วนิสิตจะประเมินผลความพึงพอใจ และเพิ่มเติมข้อเสนอแนะ 3 คำถามซึ่งสรุปได้ ดังนี้

ข้อที่ 1 นิสิตมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดอบรมคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพในครั้งนี้อย่างไร

ตอบ บางส่วนของคำตอบกล่าวไว้ว่า เป็นวิธีการที่น่าสนใจ เรื่องราวที่น่าสนใจ สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ระยะเวลาของกิจกรรมไม่นานจนเกินไป หากแต่ควรมีเวลาตอบมากกว่านี้ หรือให้มีการแลกเปลี่ยนในห้องย่อยนานกว่าเดิม เพื่อให้นิสิตได้เรียนรู้ความคิดของผู้อื่นด้วย

ข้อที่ 2 นิสิตมีความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ต่อแนวทางในการจัดกิจกรรม/หรือการปรับปรุงกิจกรรมอย่างไร

ตอบ บางส่วนของคำตอบกล่าวไว้ว่า ควรีระบบการประกาศรายชื่อที่ชัดเจน เช่นเรียงลำดับรหัสนิสิต เพราะมีนิสิตเข้าร่วมแต่ละวันจำนวนมาก อาจปรับเป็นกิจกรรมที่ไม่ต้องเข้าพร้อมกันเพราะมักจะมีปัญหาเรื่องสัญญาณอินเทอร์เน็ต ควรีภาพประกอบ และมีเวลาในการแลกเปลี่ยนกันมากขึ้น

ข้อที่ 3 ให้นิสิตแสดงความคิดเห็นและนำเสนอรูปแบบกิจกรรมในครั้งต่อไป ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมในหมวดอื่น ๆ

ตอบ ในแต่ละวันอาจมีกรณีศึกษาเพิ่มเติมมากกว่า 1 กรณี และหากเป็นไปได้ควรจัดเป็นแบบพบหน้ากันเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มากกว่าเดิม แต่ก็เข้าใจถึงสถานการณ์ในขณะนี้

บทสรุป

การดำเนินงานของสถาบันผลิตครูจำเป็นต้องปรับตัวอย่างมากในสถานการณ์ปัจจุบัน ทั้งเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ด้านวิชาการ ความคุ้นเคยกับการสื่อสารและเทคโนโลยีทางการศึกษาต่าง ๆ เพื่อประกอบการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมที่คณะครุศาสตร์จัดในครั้งนี้ ถือได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งที่มุ่งหวังเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ให้ผู้เรียนได้ถูกคิดถึงแนวทางการปฏิบัติตนเพื่อเป็นครูที่ดีในอนาคต กิจกรรมครั้งนี้เป็นแบบ Synchronous Learning Methods คือรูปแบบที่นิสิตทั้งชั้นเรียนได้มีโอกาสอภิปรายและเรียนรู้ร่วมกันในเวลาเดียวกันผ่านระบบเสมือนจริง ซึ่งมีข้อจำกัดคือต้องจัดกิจกรรมสำหรับนิสิตจำนวนมาก ภายใต้ระยะเวลาและจำนวนบุคลากรที่จำกัด ซึ่งแม้ว่านิสิตจะเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ แปลกใหม่ หากแต่ยังมีข้อเสอแนะว่าควรมีเวลาให้ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้มากกว่าเดิม ความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Florence Martin (2021, ออนไลน์) ที่เรียกว่า “Bichronous Online Learning” โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาในช่วงเวลาที่ต้องการ และยังมีกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นได้ในบางเวลาตามที่ได้นัดหมาย เป็นการเรียนที่ผสมผสานระหว่าง Synchronous Learning Methods และ Asynchronous Learning Methods คือ รูปแบบที่นิสิตสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา โดยต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตไว้อย่างชัดเจน และซึ่งไม่ควรเป็นการสอนทางเดียวโดยอาจารย์ แต่ควรเน้นการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การอภิปราย การแก้โจทย์ปัญหา การเรียนแบบ Problem-based Learning เป็นต้น

รูปแบบของการสะท้อนคิดของนิสิตผ่านการรับรู้เรื่องเล่าและนำเสนอประสบการณ์ ความคิด ทศนคติของตนเองมาเป็นฐานในการให้ความเห็นถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อันเป็นแนวทางของการพัฒนาคุณลักษณะผ่านเรื่องเล่าที่นำมาเป็นเครื่องมือเสริมสร้างอัตวิสัยนิยม (Subjectivism) ส่วนบุคคลในการให้ความหมายจนถึงนำไปปฏิบัติได้ตามหลักการของคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นแนวทางที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต เพื่อให้ที่สนใจสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) เพื่อนำไปปรับใช้ในอนาคต ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับทักษะที่สำคัญในการใช้ชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมด้านการมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การสื่อสาร ความเต็มใจร่วมมือ 2) ทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยีในเรื่องการอัปเดตข้อมูลข่าวสารเรียนรู้จากข้อมูลของสื่อต่าง ๆ และ 3) ทักษะชีวิตและอาชีพ เพราะได้เรียนรู้เรื่องความยืดหยุ่น การปรับตัว การเข้าสังคมการทำงานร่วมกับผู้อื่น เรียนรู้วัฒนธรรม และความเป็นผู้นำ

สิ่งที่ท้าทายต่อไปคือ การจัดกิจกรรมหรือการเรียนการสอนในอนาคตจะเป็นอย่างไร สถาบันผลิตครูมิได้มีหน้าที่จัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาเท่านั้น หากแต่ยังต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับ “ว่าที่”

ครูในอนาคตด้วย ฉะนั้น การปรับตัวอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง เหมาะสมจึงเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างยิ่งของสถาบันผลิตครู
ที่จะเป็นผู้นำของสังคมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มประชาสัมพันธ์ สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ. (2556). *แนวคิดเพื่อการพัฒนาการดำเนินงานตามภารกิจของครูสภา
ของศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์*. กรุงเทพฯ: สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ.
- ณรงค์ กาญจนะ. (2553). *เทคนิคการทักษะการสอนเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์.
- ปัทมจิรา อิมจิน. (2561). *แนวทางการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการจัดการเรียนการสอนของครูมัธยมศึกษา
ตอนต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์
(หลักสูตรห้าปี). (2554, 3 มิถุนายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 128 ตอนพิเศษ 62ง หน้าที่ 12 – 14.
- ประกาศคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่องการจัดกิจกรรมเสริมความเป็นครูตามหลักสูตร
ครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประกาศครูสภา เรื่องการรับรองปริญญาตามมาตรฐานวิชาชีพ หลักสูตร 4 ปี พ.ศ. 2563. (2563, 15 มิถุนายน).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 137 ตอนพิเศษ 140 ง หน้าที่ 13 – 15.
- สุดา เดชพิทักษ์ศิริกุล. (2559). *การพัฒนาสุขภาวะผู้ช่วยโรคเรื้อรัง: การศึกษาตามแนวเรื่องเล่าบำบัด*. วิทยานิพนธ์
ค.ด. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรีย์พร สุนทรศารทูล. (2553). *รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์
พิเศษ*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิญา อินทรรัตน์. (2554). *การวิจัยและพัฒนาแบบการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของ
นักศึกษาพยาบาล: การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์เรื่องเล่าจากประสบการณ์*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุษณีย์ ชีระพัชรรังษี. (2554). *กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของครูที่มีผลต่อการเสริมสร้างคุณธรรม
จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนในครอบครัวชาวเลเขื่อนในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Erol Kocoglu and danyal Tekdal. (2020). *Analysis of Distance Education Activities Conducted During COVID-19
Pandemic*. Retrieved June 1, 2021, from <https://eric.ed.gov/?id=EJ1267542>
- Florence Martin. (2021). *Bichronous Online Learning: Is Blending Asynchronous & Synchronous The Best Approach?*
Retrieved June 1, 2021, from <https://interactions.aect.org/bichronous-online-learning-is-blending-asynchronous-and-synchronous-the-best-approach/>
- Simone Erignfeld. (2021). *Higher Education and Its Post-coronial Future: Utopian Hopes and Dystopian Fears at
Cambridge University during Covid-19*. Retrieved June 1, 2021, from
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03075079.2020.1859681>
- Sir John Daniel. (2021). *After COVID-19: Can Quality Teaching be sustained?* Retrieved June 2, 2021, from
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00091383.2021.1883970?journalCode=vchn20>